

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р **Димитър Иванов Добревски**

Преподавател в Национална художествена академия – катедра „Индустриален дизайн“
научно направление 05.08.04 ИЗКУСТВОЗНАНИЕ И ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО

за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 8.2
ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО, научна специалност ДИЗАЙН,
с кандидат **Руслан Георгиев Лозев**

Тема на дисертационния труд: „Идеи, материали и процеси в съвременното изкуство
и дизайн“

При написването на това становище съм улеснен от факта, че познавам добре, преподавал съм и съм свидетел на професионалното развитие на кандидата Руслан Лозев. Това е много актуална и неизследвана в България тема в сферата на дизайна, развиваща се в академичен контекст на изобразителното изкуство. Тази тема е актуална и извън програмните практики на студентите от НБУ. Може определено да се твърди, че липсва подробно или обобщено представяне за връзката дизайн – съвременно изкуство, произход и същност на съвременното изкуство в световен аспект, както и процесите на преливане на дизайна в изкуство, и на изкуството в дизайн. Дисертационният труд разглежда нестандартни маргинални дизайнерски практики, които се проявяват все по-ясно и отчетливо, благодарение на много дизайн изследователи, и интересът към тези процеси. Изяснени са техники, методи и подходи на работа в разнообразна гама от нетрадиционни примери за дизайн. С теоретизирането на критичната практика се установява интелектуалното съдържание на дизайна, което би подпомогнало в теоретичен и приложен аспект преподавателския процес. Разположението на критичния дизайн във близка връзка с традициите на изкуството и хуманитарната критика е полезно за разбирането защо възникват и какви празнини се опитват да запълнят критичните практики. Въведени са нови термини и критични деструктивни практики на НБУ в международния дискурс с принос към разширеното разбиране за дизайна и към науката за дизайн.

Основната авторска теза е: *“Дизайнът става все по-сложен многопластов, по-зрелищен, по-широко разпространен в живота ни... Дизайнът е най-вече олицетворение на визуалния дух на епохата. Съвременното изкуство е генерично изкуство (въпреки, че по мое мнение дизайнът „по модел“ е по-скоро изключение и винаги е креативен), развило се на базата на концептуалното изкуство. Концептуалното изкуство отваря категорията на генеричното изкуство в разширената област, нова версия на изкуство, която потенциално обхваща всички други изкуства като вече не специфични.“*, въпреки силно изразената си полемична характеристика, привлича с младежката си отдаденост и смело изразена авторска концепция.

Така избраната тема насочва към обекта на изследването, *„специфични процеси в*

дизайна и съвременното изкуство, идеите, които ги формират и факторите, които им оказват влияние“ и предмета на изследване – „критичния дизайн, неговото определяне, систематизиране и детерминиране. Съвременното изкуство, постконцептуалния му произход и свеждане на неговия артистичен продукт до „чист дизайн”“. Вероятно тук липсва едно по-точно изясняване на термина „дизайн“, който наистина през последните десетилетия се е „размил“ и отдалечил от определението прието на конгреса на ICSID. Аргумент насочен към актуалността на темата са сложните процеси, които протичат в съвременното общество през новото хилядолетие, сблъскването на различни, често коренно противоречиви тенденции на глобализъм и локални местни тенденции, довело до появата на нов термин – „глокализъм“. Последната година сме свидетели и преки участници в още по-брутален процес, който постави на преоценка човешките ценности, култура, изкуство и морал. По отношение на избора на тема кандидатът не е отминал често срещаната грешка в болшинството дисертационни трудове, да се насочи към твърде обширна тема, която трудно може да се обхване в рамките на един дисертационен труд.

Прави впечатление амбициозното определяне на доста широк списък от цели и задачи - (7 цели с 5 подточки към тях), които докторантът си поставя в дисертационния труд. За съжаление не е направена ясна диференциация между цели и задачи и не е изложена категорична обосновка за този избор.

При избора на методология е обърнато специално внимание на „херменевтичния подход“ в качествения анализ, който е по-скоро ориентиран към тълкуване и интерпретиране на стари литературни текстове от библията, а не на съвременни тенденции в изкуството и дизайна. Съвременната херменевтика на автори като Шлайермахер и Хайдегер е насочена преди всичко към интерпретация на факти и процеси, но е по-скоро философски метод. Всъщност избраната комбинация между исторически, критични и теоретични средства (исторически и критичен анализ) дава на практика възможност да се просветлят съвременните процеси, които изследва дисертационният труд, и да се реализират така формулираните цели и задачи.

Дисертационния труд е развит в Увод, 6 глави и Заключение, което създава доста обемиста и усложнена структура. Цели четири глави отделят внимание на критичните дизайн практики, разгледани като: „Въведение“, „Изследване“, „Класификация“ и „Нови форми“. Вероятно изложението би било по-ясно и разбираемо ако този материал беше концентриран в максимум 2 глави. Последните 2 глави разглеждат в доста по-концентрирана форма отношението между дизайн и съвременното изкуство и практически ориентирания анализ на материали за арт, дизайн и архитектура, което дава добър практически пример. Приложените Изводи към всяка глава внасят допълнително изясняване и помагат да се обобщат изложения материал. В приложената към труда библиография са показани 7 заглавия на български автори и 138 чужди. Тази диспропорция косвено показва актуалността на проучвания проблем у нас и свободното познаване и ползване на чужди езици от докторанта Руслан Лозев.

В края на дисертационния труд са формулирани доста амбициозно 12 научни приноса. Вероятно е добре приносите да се диференцират и отделят от общата бройка научно-приложни и приложни приноси. Реалните научни приноси на дисертационния труд са 2-3: пространният анализ на критичния дизайн, разгледаните критични

деструктивни дизайн практики и съпоставката дизайн-изобразително изкуство. Към тях като научно-приложни и приложни могат да се посочат анализирани в шеста глава материали за арт, дизайн и архитектура, както и описанието на примери за деструктивна практика на дизайнери от НБУ. Подкрепено е пост-концептуалното дефиниране на съвременното изкуство, но не бих се съгласил, че съвременният дизайн е само дискурсивно изкуство. Основни изразни средства на дизайна си остават форма и цвят, които развиват своя собствена езикова система на комуникация и с най-непредубедения потребител, пък бил той дори дете.

В приложената автобиография Руслан Лозев излага дълъг списък на изложби, семинари, конференции, конкурси и творчески акции, в които е участвал. Похвално е, че на голяма част от тях е бил организатор. Аз съм бил свидетел на част от изявите му. Докторантът посочва списък от научни публикации, като една от тях е отпечатана, а останалите три предстои да се отпечатат:

1. Интердисциплинарна Кръгла Маса „Експозиционен Дизайн И Креативни Индустрии “Критичният завой в дизайна като актуална тема, за дизайна развиващ се в академичен контекст” - (под печат НБУ)
2. Векът на Баухаус. Юбилейна международна конференция 100 години Баухаус. 10 години програма “Архитектура”. в НБУ. „Изкуство-дизайн след Баухаус“ (под печат НБУ)
3. Организиране и участие в Четвърта национална научна конференция, НБУ „Идентичност и артификация на реалността в изкуството, дизайна и архитектурата“. „Гранични дизайн практики. Идентифициране на нови измерения в дизайна“ (под печат НБУ)
4. Участие в 7-ма международна конференция IESM7, Черна гора. “Critical Design Practices for Sustainable Design and its Evolution” Institute for Biodiversity and Ecology ISBN 978-86-908743-6-1

Посочени цитирания са две:

1. Цитиране в каталог Imago Mundi Luciano Benetton Collection. **Contemporary Artists from Bulgaria** *Texts by Luciano Benetton, Claudio Scorretti, Maria Vassileva, Gaudenz B. Ruf*
2. Цитиране в издание, Дизайн: диалог и монолог (факти, методи, прогнози) ISBN 9789545358593 Проф. д-р Борис Сергинов

Намирам, че публикациите по дисертацията са напълно достатъчни както в количествено, така и в качествено отношение. Всичките публикации са докладвани и обсъдени на национални и международни научни конференции.

При прочита на труда не съм забелязал съществени граматически и пунктуални грешки, освен неточното ползване на пълен и непълен член, както и пунктуация на запетайки. Балансирани са добре вербалния материал с приложените илюстрации и схеми. Една от основните ми препоръки към автора е да изясни и опрости структурата на представения труд, ако се стигне до публикация. За по-добра информативност е наложително приложените цитати да се отделят от останалия текст. Необходимо е с оглед на широкото използване на специализирана терминология, която авторът посочва, че сам е превел, да

бъде подкрепена с терминологичен речник в края на труда.

В заключение, независимо от направените забележки и препоръки, искам да дам положителната си оценка на дисертационния труд на Руслан Георгиев Лозев, и да предложа на уважаемото Научно жури да му присъди образователната и научна степен „ДОКТОР“ в област 8.2. Изобразително изкуство.

20.01.2021 г.
София

Член на журито: доц. д-р Димитър Иванов Добревски
/ /